

[Socialministeren]

1. Indledning

Særforsorgen var en fælles betegnelse for en række foranstaltninger, der omfattede specialpædagogisk optræning, undervisning, oplæring, beskæftigelse, lægelig behandling samt bistand og pleje for åndssvage, epileptikere, vanføre, talelidende, blinde og svagsynede samt døve og tunghøre.

I overensstemmelse med en mangeårig målsætning, hvorefter det tilstræbes, at der gives den handicappede en tilværelse så nær det normale som muligt, fandt der imidlertid en udvikling sted, hvorefter særforsorgens institutionstilbud i stigende grad blev ændret til tilbud om vejledning og bistand til placering i normalt miljø og til gennemførelse af uddannelse og oplæring inden for det almindelige uddannelsessystem.

Den ved lov af 8. juni 1978 om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg m.v. pr. 1. januar 1980 gennemførte reform var som bekendt en administrativ reform, der henlagde de forskellige forvaltningsområder til kommuner og amtskommuner, hvor de efter deres indhold hørte til. Reglerne på dette område blev herefter indpasset i det almene system, og særlovene for de handicappede blev ophævet.

En del af særforsorgen blev overført til undervisningsministeriets område og integreret i det almindelige undervisningssystem i form af folkeskolens specialpædagogiske bistand til småbørn (0-6-årige), folkeskolens vidtgående specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til skolebørn og specialundervisning for voksne.

Inden overførelsen var der vedtaget ændringer i folkeskoleloven samt vedtaget en lov om specialundervisning for voksne, således at amtskommunerne pr. 1. januar 1980 havde pligt til at tilbyde denne undervisning og bistand.

Ved udlægningen fandt der endvidere en afgrænsning sted af den sygehusemæssige del af de tidligere centralinstitutioner under åndssvageforsorgen. De funktioner, der blev henlagt til sygehusevæsenet, var egentlige sygehusafdelinger og -klinikker samt afdelinger for fysioterapi, men også enkelte særlige afdelinger for klienter med behov for varig og intens speciallægelig og plejemæssig indsats.

2. Udbygningsplaner

For at sikre kontinuiteten på området skulle planlægningen af de udlagte foranstaltninger indgå i de planer, amtskommunerne udarbejder efter § 26 i den sociale styrelseslov, § 35 i skolestyrelsesloven og § 11 i lov om sygehusevæsenet.

Efter udlægningslovens § 7 skal socialministeren udsende særlige udbygningsplaner for det institutionsområde, der blev overført, gældende for tiden fra 1. januar 1980 indtil 1. januar 1985.

Formålet med § 7-planen var at sikre amtskommuner og kommuner det fornødne grundlag for administrationen med henblik på at videreføre de funktioner, der indtil udlægningen var varetaget af særforsorgen. Samtidig skulle planen tjene som et sikkerhedsnet under omfanget og standarden af tilbuddene i planperioden.

Det var derimod ikke formålet med planerne at fryse udviklingen fast uden tilpasninger undervejs, og derfor var der mulighed for at godkende afvigelser fra planerne.

Hvordan tegner udviklingen siden udlægningen sig da med disse afvigelser i forhold til den oprindelige § 7-plan? Der er naturligvis nuancer, men som helhed tog amtskommunerne vel imod særforsorgen.

Gennemgående ligger personaleindsatsen over § 7-planforpligtelserne. Pladstallet på døgninstitutioner for børn ligger lavere end § 7-planen, men det modsvares dels af, at fødselstallene har været lavere end forudsat i 1978, dels af, at der er sket en tilpaning mellem pladstallene for børn og for voksne. Dette sidste er medvirkende til, at pladstallene for voksne ligger en del over § 7-planens tal.

For landet som helhed ligger pladstallene ved dagforanstaltninger for børn (særlige daginstitutioner) og for voksne (værksteder og dagcentre) over § 7-planen.

Der har på både dag- og døgnområdet været en tendens til, at erstatningsbyggeri til udtynding og udskiftning af utidssvarende institutioner sker lidt langsommere end forudsat i § 7-planen.

§ 7-planen omfatter også undervisningsområdet. Amtskommunernes planer på specialundervisningsområderne er sammenholdt med § 7-planen. Der er, så vidt ses, ikke sket en sænkning af serviceniveauet, tværtimod kan der i al fald ressourcemæssigt ses en forbedring. En umiddelbar sammenligning mellem de to plansæt har dog ikke været mulig,